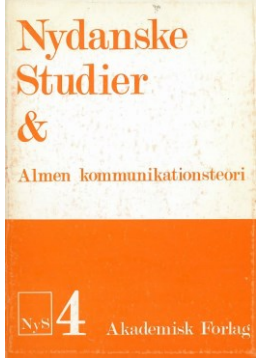

NyS

Titel:	Introduktion til sociolingvistikken	
Forfatter:	Mogens Baumann Larsen	
Kilde:	<i>NyS – Nydanske Studier</i> & <i>Almen kommunikationsteori</i> 4, 1972, s. 3-17	
Udgivet af:	Akademisk Forlag	
URL:	www.nys.dk	

© NyS og artiklens forfatter

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre NyS-numre (NyS 1-36) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten.

Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

INTRODUKTION TIL SOCIOLINGVISTIKKEN

Af Mogens Baumann Larsen

Københavns universitet/Danmarks Lærerhøjskole

Nye videnskabelige discipliner udvikler sig ofte på en ensartet måde. Den største variation findes i starten, hvor det skabende initiativ er betinget af en lokalitets forskningsmæssige forhold og undertiden af en forskers situation, men når initiativet opnår den nødvendige internationale resonans, bevæger det sig ind i standardudviklingens første stadium.

Sociolingvistikken befandt sig på dette udviklingstrin først i tresserne. Den altid optrædende sangvinske bedømmelse af de nye forskningsmuligheder fører til forslag om projekter, og derfor er projektbeskrivelserne, som udarbejdes for at opnå den økonomiske basis, de vigtigste kilder til forståelse af udviklingen på dette tidlige trin. Beskrivelserne er informationsrig læsning, fordi de mere eller mindre eksplicit aftegner nogle tilpasningsprocesser.

For det første tilordnes den nye disciplins idealkrav de økonomiske muligheder, men væsentligere er det, at projektbeskrivelsen fremtvinger en teoretisk videreudvikling, som imidlertid let senere bliver glemt, fordi beskrivelserne ikke når ud til en større kreds. En ekstra grund til disse aktstykkers forsvinden er, at man ved projektets afslutning foretrækker at dvæle ved de faktisk opnåede resultater, mens den oprindelige målsætning på denne baggrund kan virke utopisk.

Sociolingvistikken fik en øjeblikkelig støtte ved, at tanken om en analyse af forholdet mellem sprog og samfund forekommer alle væsentlig og rigtig, men risikoen bestod i, at gentages tanken blot et par gange, får den hurtigt truismens præg. William Labov opnåede sin centrale stilling i disciplinen tidligt ved at skabe et projekt, der på grundlag af de sociolingvistiske synspunkter opnåede nye og væsentlige resultater, og han sørgede for, at de kom frem i en tilfredsstillende og detaljeret form (1). Opgaven var den vanskeligst tænkelige: en beskrivelse af de sproglige forhold i New York City; men baggrunden den bedst tænkelige, idet de forskere, der før havde søgt at løse opgaven (Thomas, Lowman, Hubbell og Babbitt), ikke havde kunnet påvise noget klart struktureret mønster for byens sprog (2) (3).

I den labovske tradition opstod der omfattende projekter om sprogforholdene i Detroit (4) og minoritetsundersøgelser om negrene i Washington, D.C. (5) og Puerto Ricanerne i New York City (6). Uden for den vestlige kulturkreds har John J. Gumperz arbejdet i Indien (7) og med støtte fra Ford Foundation og med en international komité udarbejdes et "Survey of Language Use and Language Teaching in East Africa".

I Skandinavien etableredes et samarbejde mellem Gumperz og den norske sociolog Jan-Petter Blom med beskrivelsen af sprogforholdene i Hennesberget (norsk by nær polarcirklen) (8), og i Sverige slog de sociolingvistiske synspunkter igennem med projektet om talesprogets syntax (9).

Startperiodens yndlingsgenre er den introducerende oversigtsartikel med foreløbige definitioner og mange, anede perspektiver. Stofmæssigt er det beskrivelser af løbende projekter, der dominerer, mens genren får en drejning, når oversigten samtidig skal fungere som indledningsafsnit i en bog bestående af forskellige forskeres artikler om sociolingvistiske emner. Her stilles der uhyre krav til indlederen, når samtlige indlæg skal omtales, samt en illusion om emnemæssig tæthed og linje skabes, uden at den almindelige orientering om disciplinen bliver skæv. (10).

Andet udviklingstrin er en konsolidering. En direkte definitions-træthed (11) er et sikkert symptom på, at førstestadiet er ved at slutte, men den afgørende faktor er de nye forpligtelser, som den begyndende undervisning i faget giver. For sociolingvistikken har det næsten været for let at få den anerkendelse som optagelse i undervisningsløbet betyder.

I modsætning til projektbeskrivelser og oversigter kræver lærebøger en gennemarbejdet helhedsopfattelse. Perspektivskuen må genrendtændigt afløses af sammenhænge, og dette fremtvinger den endelige metodedannelse. Det er her sociolingvistikken befinder sig i dag, hvor den første af en række annoncerede lærebøger er udkommet. (12).

Valg af samfundsvidenskabeligt kontaktsted var det centrale problem for de lingvister, der begyndte at arbejde med disciplinen. Usikkerheden var total, og til overmål er der også uklarhed om det samarbejde, som vitterligt indledtes mellem lingvistisk og samfunds-

videnskab. På den ene side opfordrer den svenske socialantropolog Ulf Hannerz (13) lingvisterne til et fornyende samarbejde med socialantropologien på bekostning af den hidtidige ensidige tilknytning til den klassiske sociologi med dens survey-teknik. På den anden side Norman Denison's opfattelse: "Until recently, the "Socio-" would be felt to have more connexion with social anthropology than with mainstream sociology, which on the whole has been, and with some honourable exceptions remains, remarkably indifferent to language". (14).

Sociolingvistikken er faktisk født med denne indre dualisme, som skyldes, at to hovedskikkelser, Labov og Dell Hymes, har identificeret sig med et samarbejde med henholdsvis sociologi og socialantropologi. Diskussionen om det hidtidige og fremtidige valg af samarbejdsmuligheder med samfundsvidenskaben bliver først gennemskuelig, når det erkendes, at det samtidig er et valg af fagets målsætning.

Undervisningens krav om et hovedsynspunkt har paradoksalt nok gjort det klart, at disciplinen falder i tre dele. I Fishman's bog (12), der på trods af titlen er en lærebog, søges kosmos etableret i det sociolingvistiske kaos gennem en velargumenteret opdeling i mikro- og makrosociolingvistik, samt anvendt sociolingvistik.

Mikro-analysens start er en atomisering, hvor den enkelte sproglige ytring ofte isoleres som enhed, idet alle situationsfaktorer, der ønskes inddraget i analysen, har en ulykkelig evne til at variere og derved nødvendiggøre de ganske korte forløbsenheder.

Med de mange variable og små situationsbetingede enheder er det vanskeligt at foretage en analyse, der bevæger sig frem under nogle få enhedssynspunkter. Som en konsekvens af det socialantropologiske grundsyn kræver Dell Hymes (15) tillige, at den semantiske beskrivelse skal omfatte ikke alene de realiserede, men også de potentielle semantiske muligheder. Denne sidste ekspansion af mikroanalysen forøger gyldigheden, men givetvis på bekostning af gennemførligheden.

Den inspirerende kraft bag mikroanalysen er socialantropologen Dell Hymes, hvis visionære syntetiske tænkning kulminerer i diskussionen med den åndsbeslægtede Roman Jakobson (16), men et mere nøgternt alternativ findes i den britiske udvikling af registeranalysen,

hvor praktikerne kan hente inspiration (17). Registeret opfattes simpelthen som den sprogform, der af de talende i et sprogsamfund anses for den korrekte sprogbrug i den givne sociale situation. Selv om den britiske analyse vitterligt er en forenkling i forhold til Dell-Hymes-analysen, er den ikke enkel, allerede den ofte forekommende metaforiske brug af registrene (f.ex. i humoristisk distance) skaber komplikationer. Mikroanalysens problematik er her i Danmark taget op i den pragmatiske analyse, som udførligt blev behandlet i NyS, nr. 2 (18).

De korte sprogforløbs placering i registermulighederne fører over til situationsanalysen, som udgør et mellemområde til mikro- og makroanalysen. Fishman har valgt at placere rollerelationerne i makrostadiet, men understreger samtidigt, at rollebegrebet også kan klargøre mangfoldigheden i de korte forløb; forholdet mellem de to analysestadier karakteriseres som komplementært (19).

Pædagogisk må det svække fremstillingen, at de i starten klart adskilte analyseformer viser sig at have en kontinuerlig overgang, men alligevel forekommer opdelingen i mikro- og makroanalyse velmotiveret, fordi den afspejler den dualisme, der bestod i valget mellem socialantropologi og sociologi som inspirationskilde.

Det centrale i makroanalysen bliver beskrivelsen af de større sociale institutioners og stratifikationers sproglige konsekvenser.

Det andet forsøg på en pædagogisk fremlægning af sociolingvistikens område og metoder er udført af nogle britiske forskere (20). Grundiagttagelsen er her, at den tilsyneladende så specielle situation, bilingvismen, har så grundlæggende fælles egenskaber med mikroanalysens registerskift, at man ved at centrere fremstillingen om de let iagttagelige sprogskeft i det to- eller flersprogede samfund får et udgangspunkt for de mere subtile registeranalyser. Weinreich (21) skabte starten for synspunktet ved at påvise bilingvismens komplekse karakter, og helt afgørende blev iagttagelsen (22), at tosprogede aldrig er i den situation, at de kan bruge begge sprog i alle situationer. En vanskelighed, dog større i forskning end i undervisning, er den øgede viden om blandingsprogene, som feltarbejdet har givet; for visse sproglige blandingsprodukter, der kan eksemplificeres ved resultatet af et møde mellem italiensk, lokal tysk dialekt og røtormansk i en norditaliensk alpeby (23), afkræfter, at bestemmelsen af

kodeskrift og anvendte sprogformer i multilingvisme altid er ukompliceret i forhold til registerskiftene. Den utvivlsomme fordel ved at udgå i den pædagogiske fremstilling fra de tosprogede samfunds kodeskift er, at der startes med det, som alle forskere er enige om er centralt; i stedet for en blotlægning af problemerne ved overgangen fra mikro- til makroanalysen får man allerede i starten beskrevet det, som er det afgørende på alle analysestadier, nemlig kodeskiftets mekanisme.

Uanset hvilket af de to udgangspunkter, der vælges i undervisningen, må det sikres, at de studerende har tilegnet sig den fornyelse af begrebet sprogsamfund, som forudsættes i enhver form for sociolingvistik. Udgangspunktet er, at sprogsamfundet er en gruppe, hvor medlemmerne mener, at de alle taler samme sprog. I den klassiske lingvistik opfattedes sprogsamfundet som et aggregat af individer, og det er naturligt, at Ulf Hannerz (24) så iltet foreslår en fornyelse af begrebet ved lån fra den sociologiske teori, blot må det retfærdigvis konstateres, at et par sociolingvister havde omdefinert begrebet på det tidspunkt.

Fornyelsen ligger i en pligt til at inddrage sprogsamfundets medlemmer i analyseprocessen og udgangspunktet bliver deres opfattelse, her deres identificering med de øvrige i gruppen. Herved gives der også en mulighed for at foretage den vanskelige grænsebestemmelse, når de sproglige forskelle er små mellem sprogformer, der fungerer som adskilte gruppesprog; uanset hvor nær to gruppesprog ligger hinanden, vil grænsen kunne findes gennem gruppernes evne til at fastholde egen sprogform og udskille andres. (25).

Netop i fremstillingen af sprogsamfundet yder Fishman noget afgørende nyt i sin lærebog (12), måske fordi han her opgiver det helt oversigtsmæssige til fordel for en bredere eksemplificering. Fishman fremhæver betydningen af de på en vis måde usynlige sproggrupper, der ikke har den anskuelige face-to-face relation, men i stedet som konstituerende kraft har et symbolsk attitude-fællesskab. Som et dansk eksempel kan man tage gruppen af rigsmålstalende, som vil opfylde kravet til et sprogsamfund uden face-to-face kontakt.

Indførelsen af sociolingvistikken som undervisningsfag har givetvis ført til en intensivering af diskussionen om disciplinens målsætning, da faget har tiltrukket netop den del af de studerende, der som

en naturlig konsekvens af en politisk bevidstgørelse ønsker en målsætningsbestemmelse. I forskningen er det karakteristisk, at man ofte kan finde forskerens syn på samfundet og specielt de samfundsforhold, der analyseres, afspejlet, og ydermere kan der konstateres et udstrakt fællesskab i den politiske holdning svarende til den, der findes hos de amerikanske, liberale reformister. Valget af sociolingvistikken har for de fleste forskere åbenbart været betinget af en mere eller mindre vag fornemmelse af en social forpligtelse, men det har ikke ført til en explicit målsætningsdebat. Holdningen er først og fremmest manifesteret i valg af disciplin og emne.

Et tilløb til en målsætningsdebat findes hos Basil Bernstein (26), der har fremsat en teori om, at forklaringen på det store frafald i den højere skolegang hos arbejderklassens børn må findes i skolens krav om, at eleverne skal beherske middelklassens sprogbrug. Bernstein mener imidlertid ikke, at det er et problem, der kan løses inden for det sproglige og pædagogiske, en ændring må bestå i en fornyelse af normer og målsætning i samfundet. Bernsteins overvejelser angår det afgørende i målsætningsdebatten, nemlig en stillingtagen til om de sociale kræfter i det sproglige kan isoleres og eventuelt påvirkes ved sproglige reformer.

Målsætningsdebattens klareste formulerede indlæg til fordel for en politisering er dansk, nemlig et punkt i manifestet hos N.E. Wille og P. Harms Larsen: 20. Sprogforskeren må deltage i frigørelsen af folket. (NyS, 2, p. 68). En konsekvens i synspunkt en københavnerskole værdig.

Uanset forskerholdningen vil sociolingvistikens resultater ofte blive argumenter i en pædagogisk og politisk sammenhæng, og allerede i Labovs foredrag for Boston-sociologerne i 1964 (27) fremhævedes det, at de sproglige træks variation kan fungere som indikation af latente sociale og psykologiske forhold, et synspunkt der også er blevet støttet af sociologen A.D. Grimshaw (28).

Mens målsætningsdebatten hurtigt får et ideologisk præg, så længe den er almen, har J.B. Pride (29) givet den en drejning mod det metodisk-tekniske ved at vurdere projekters og forskeres analysemaal ud fra begrebet forudsigelighed. Alt tyder på, at netop forudsigelig-

hed har været et analysemaal, omend ofte uformuleret; drejer det sig om makrosociologiske analyser forhindrer den betingede sociologiske begrebsanvendelse en afsløring, men Pride har let spil, når det drejer sig om mikro-analysen, for her er resultaterne snarere tendenser end lovmæssigheder, og muligheden for at forudsige det sproglige forløb i en given situationskontekst er kun en ufuldstændig kombination af formodninger. Synspunktet er på en måde for godt, men kan dog få et konstruktivt sigte, hvis det fører til overvejelser om, hvad målet for analysen egentlig er, hvis det ikke er forudsigelighed.

Det sidste led i den pædagogiske tredeling, mikro-makro og anvendt sociolingvistik spiller en afgørende rolle i disciplinens formålsbeskrivelse. Investeringer i enorme sociolingvistiske projekter i Kanada, USA, Østafrika og Vestindien (30) viser, at disciplinens mål og muligheder når længere end til en støtte for nabo-discipliner. Desværre synes den kanadiske interesse for en videnskabelig analyse af kræfterne i bilingvismen på forhånd at rumme nederlaget, selv om forskningsresultaterne er værdifulde, fordi der i de bevilgende myndigheders forventninger anes et desperat ønske om en løsning på et socio-økonomisk problemkompleks gennem sprog-analysen.

Mens målsætningen for sociolingvistikken rummer problemer specifikke for disciplinen, vil der i metodeovervejelserne ofte være et fællesskab med dialektologien af den simple grund, at den regionale og den sociale variation kun ved et kunstgreb kan skilles. Uretfærdigvis er dialektologien blevet benyttet til at danne folie for registerlæren hos Hannerz: "I suppose the tendency to think of linguistic diversity as variation between categories of individuals rather than as variation between contexts may have something to do with the fact that sociolinguistics seems to a great extent to be the descendant of dialectology." (3). Uretfærdigheden kan dokumenteres med en citatstump fra Brøndum-Nielsen: Dialekter og dialektforskning fra 1927 (32): "Endvidere taler den samme ofte forskelligt, efter som han taler til sin Tjenestekarl, sit Barn, sin Nabo, sin Degn, sin Præst - det er sproglig Rodløshed."

Dialektologerne har tværtimod været den gruppe, der har foregrebet sociolingvistikken, først og fremmest gennem overvejelser om udvælgelsen af meddelere. Imidlertid er det Weinreich og Moulton

(33) der har skabt forudsætningerne for den form for dialektologi, der kan yde meget til sociolingvistikken gennem analyse af de strukturelt komplicerede mellemsprog. Dialekternes udvikling mod regionalt bestemte udtaler af standardsprogene har været medvirkende til, at de generative grammatikere har vist dialektologien så ringe interesse, idet de påviselige forskelle kommer til at befinde sig på et analyseniveau (overfladestrukturen) som ikke har høj estime i den generative verden. (34).

Udviklingen såvel i dialekterne selv som i dialektologien har derfor skabt et emnefællesskab med sociolingvistikken, idet dialektforskellene bliver normvarianter på samme måde som de ikke-regionale registervarianter.

Relationen mellem dialektologi og sociolingvistik er imidlertid ikke blot et spørgsmål om berøringsflader, det drejer sig også om et direkte materialefællesskab. Halliday erklærer (35): "In Britain, choice of dialect is bound up with choice of register in a way that is unique among the language communities of the world", og han følger den rigoristiske udtalelse op med en gennemgang af britiske forhold, der vil fremkalde genkendelsens sødme hos danske læsere, da de beskrevne forhold svarer fuldstændigt til vore. Givet er det, uanset eksemplerne, at registeropstillingen er absurd, hvis den regionale variation ikke inddrages. I den internationale sociolingvistik blev dette endegyldigt påvist af Gumperz og Blom i deres undersøgelse af Hemnisberget (8).

Feltarbejdet er dog den fælles faktor, der bedst forklarer en ensartet faglig holdning hos dialektologer og sociolingvister; i det hele er synet på feltarbejdet samlende, idet makroanalysens accentuering af feltarbejdet helhjertet støttes af mikro-analytikerne, hvilket fremgår af følgende Dell Hymes citat: "Why undertake such field work? The reasons are several: because the phenomena are there, ready to be brought into order; so that systematic descriptions can give rise to a comparative study of the cross-cultural variations in a major mode of human behavior (a "comparative speaking" beside comparative religion, comparative law, and the like), and give it its place in theory.." (36). Citatet illustrerer samtidig ved sin stil og perspektivdannelse det særprægede ved mikroanalysen.

Feltarbejdet har ikke kunnet undgå at få en teoretisk side (37), men erfaringen dokumenterer, at selv teorien i den mest forsonende skikkelse, nemlig som sund fornuft, kan komme til kort, når det gælder planlægningen af konkrete feltopgaver. Observation foretrækkes af alle fremfor interview, og på forhånd må der være interesse for antropologernes deltagende observationsteknik (38). En nøgtern forhåndsvurdering ville givetvis have afvist muligheden af, at Ulf Hanerz kunne blive accepteret i Washingtons negerslum og Norman Denison i den isolerede alpelandeby (39). Heldigvis er kravene til feltarbejderen normalt mindre, men et af resultaterne af mikroanalysen er vor viden om rollespillet i interviewet. Nok konfronteres dialektologen med krav om spontan naturlighed hos informanten, men sociolingvistikens situationsvariable gør dels den enkelte interview-situation vanskeligere, og dels øger de kravene til omfanget af det samlede materiale. Perioden, hvor kravet til meddelelsen blot var "naturlighed", er uigenkaldeligt forsvundet, og selv om teoretiseringen af feltarbejdet gøres minimal, ændrer det ikke, at dets tilrettelægning bliver kompliceret ved hensyntagen til en række variable.

Sociolingvistikken kan - med nogen velvilje - opfattes som et varsel om en sølvalder i lingvistikken, hvor etablerede sandheder bliver diskutabile, og som symptom kan man anføre, at modsætningsparrene synkroni - diakroni, langue - parole og competence performance ikke er absolutter i sociolingvistikken.

Afhængigheden mellem synkroni - diakroni fremstod i den klassiske strukturalisme som den diakrone analyses forudsætningsforhold til to eller flere synkrone, men hos Weinreich (21) og senere hos Labov - dog især i hans tidligere arbejder - blev det et formuleret hovedsynspunkt at bestemme det dynamiske moment i den fikserede synkrone struktur, da det betinger den diakroniske udvikling. For Labov er det oplagt, at en række sproglige udviklinger kan "forklares" ud fra et spil af sociale kræfter (40).

Af langt større interesse for den teoretiske diskussion er det oprør mod competence-afgrænsningen, som er brudt ud i det sidste år (41). Formuleringerne er præget af deres sammenhænge, men tankegangen er den samme. Det følgende citat af John Lyons har særlig værdi på grund af hans autoriserede forhold til Chomsky's teorier (42): "The ability to use one's language correctly in a variety of

socially determined situations is as much and as central a part of linguistic 'competence' as the ability to produce grammatically well-formed sentences." (43). Hos Fishman og Dell Hymes (44) er kritikken baseret på langue-parole, men sigtet er det samme.

Sociolingvistikens tilpasningsproblem i forhold til den øvrige lingvistik er anskueliggjort i de tilfælde, hvor to sprogformer (registre) fungerer tilfredsstillende, mens de "sprogligt" kun adskilles ved få træk, der tillige kan være uinteressante fra ethvert normalt sprogligt synspunkt. Helt tilspidset er situationen, hvor registerforskellen sprogligt set kun består i en forskel i frekvensen af visse træk. Her kommer sociolingvistikens tilbud om fornyelse af nogle sproglige vaneforestillinger til at ligne en nødvendighed.

Litteratur:

Omfattende antologier gør det let at få en orientering i disciplinens litteratur:

Language in Culture & Society ed. by Dell Hymes, International Edition, 1966

Explorations in Sociolinguistics ed. by Stanley Lieberman, Bloomington, 1966.

Readings in the Sociology of Language, ed. by Joshua A. Fishman, Haag, 1968. (Rummer en række af disciplinens vigtigste artikler).

Sociolinguistics ed. by William Bright, Haag, 1966. (Indlæg og debat fra konference i Los Angeles i 1964).

Language Problems of Developing Nations ed. by J. A. Fishman, C. A. Ferguson and J. Das Gupta, New York, 1968.

The Ethnography of Communication, Directions in Sociolinguistics. ed. by John J. Gumperz and Dell Hymes, Holt, New York, ?. (Optræder i bibliografier med udgivelsesår fra 1968 og fremefter, men den er ikke udkommet i foråret 1971). Vil komme til at indeholde centrale artikler som:

Blom, Jan Peter and John J. Gumperz: Some Social Determinants of Verbal Behavior

Joshua A. Fishman: The Links between Micro and Macro Sociolinguistics in the Study of Who Speaks What Language to Whom and When.

Enkeltartikler:

De trykte artikler giver ikke et helt aktuelt billede af den løbende diskussion, idet mange forskere rundsender deres dupliserede manuskripter til kritik hos kolleger, og den endelige version bliver ofte først trykt år efter.

Bibliografiske henvisninger findes i antologierne, men den nyeste står i Fishman: Sociolinguistics, og den er på 12 sider (ført op til 1970).

Den følgende liste rummer derfor blot et udvalg af de vigtigste artikler:

- Barker, George C.: Social Functions of Language in a Mexican-American Community. *Acta Americana*, V, 1947, p. 185-202.
- Bernstein, Basil: Elaborated and Restricted Codes: Their Social Origins and Some Consequences. *American Anthropologist*, LXVI, ii, 1964, p. 37-53.
- Bernstein, Basil: Elaborated and Restricted Codes: An Outline. *Sociological Inquiry*, XXXVI, 1966, p. 254-261.
- Carroll, John B. and J.B. Casagrande: The Function of Language Classifications in Behavior. *Readings in Social Psychology*, Holt, New York, 1958, p. 18-31.
- Denison, Norman: Sociolinguistics. *Times Literary Supplement*, 23.7.70, p. 829-30.
- Ervin-Tripp, Susan: Sociolinguistics. Findes i *Advances in Experimental Social Psychology*, vol. 4 ed. by L. Berkowitz, New York, 1968.
- Ferguson, Charles A.: Diglossia, *Word*, XV, 1959, p. 325-340 også i *Language in Culture & Society*, p. 429-39.
- Ferguson, Charles A. and John J. Gumperz: Linguistic Diversity in South Asia: Studies in Regional, Social, and Functional Variation. *International Journal of American Linguistics*, IV, 1960.
- Fischer, John L.: Social Influences on the Choice of a Linguistic Variant. *Word*, XIV, 1958, p. 47-56.
- Fishman, Joshua, A.: Who Speaks What Language to Whom and When? *Linguistique*, II, 1965, p. 67-88.

- Fishman, Joshua A. : Sociolinguistic Perspective on the Study of Bilingualism. *Linguistics*, 39, 1968, p. 21-50.
- Fishman, Joshua A. : Sociolinguistics. A Brief Introduction. Rowley, Mass. 1970. Særtryk af et afsnit fra *Social Psychology An Introduction* ed. by Kurt Back, 1971.
- Halliday, M. A. K., Angus McIntosh and Peter Stevens: *The Linguistic Sciences and Language Teaching*, London (1964), 1968.
- Hannerz, Ulf: *Language Variation and Social Relationships*. *Studia Linguistica*, 3, 1970, p. 1-24.
- Geisler, Karen Lisbeth: Miljøbetingsede sprogformer. *Dansk pædagogisk tidsskrift*, nr. 1, 1971, p. 1-11.
- Hetzler, Joyce O. : *The Sociology of Language*, New York, 1965.
(Rummer på sine 560 sider en del af interesse, men er bagudrettet ved ræsonnement ud fra ældre litteratur, hvilket er naturligt, da forf. var emeritus fra 1961).
- Hymes, Dell: Models of the Interaction of Language and Social Setting. *Journal of Social Issues*, 23, ii, 1967, p. 8-28.
- Labov, William: *The Social Stratification of English in New York City*. CAL, Washington, D. C., 1966.
- Labov, William, Paul Cohen, Clarence Robins and John Lewis: *A Study of the Non-Standard English of Negro and Puerto Rican Speakers in New York City*. Final Report, Project No. 3288, Office of Education.
- Lieberson, Stanley: Bilingualism in Montreal: A Demographic Analysis. *American Journal of Sociology*, 71, 1965, p. 10-25.
- Loman, Bengt: *Språksociologi i Språket i blickpunkten*, Lund, 1969.
- Prator, C. H. : The Survey of Language Use and Language Teaching in Eastern Africa, *Linguistic Reporter*, 9, VIII, 1967.
- Pride, J. B. : *Sociolinguistics in New Horizons in Linguistics* ed. by John Lyons, London, 1970, p. 287-301.
- Ross, Allan S. C. : U and non-U; an Essay in Sociological Linguistics. *Noblesse Oblige* ed. by N. Mitford, London, 1956, p. 11-38.
- Samarin, William J. : *Field Linguistics*. Holt. New York. 1967.
- Shuy, Roger W. (ed.): *Field Techniques in an Urban Language Study*. CAL, Washington, D. C. 1968.

Weinreich, Uriel: Languages in Contact. New York, 1953.

Wolfram, Walter, A.: A Sociolinguistic Description of Detroit Negro Speech. CAL, Washington, D. C. 1969.

Noter:

- (1) William Labov: The Social Stratification of English in New York City. Washington, D. C. 1966.
- (2) (1), p. 38.
- (3) Kort karakteristik af Labov's synspunkter i Joshua A. Fishman: Sociolinguistics. Rowley (Mass.), 1970, p. 63-67.
- (4) Walter A. Wolfram: A Sociolinguistic Description of Detroit Negro Speech. CAL, Washington, D. C., 1969.
- (5) Bl. a. Conversations in a Negro American Dialect. Transcribed & edited by Bengt Loman, Washington, D. C., 1967.
- (6) Joshua A. Fishman, Robert L. Cooper, Roxana Ma, et al.: Bilingualism in the Barrio. Yeshiva University, New York, 1968.
- (7) John Gumperz: Speech Variation and the Study of Indian Civilization. American Anthropologist, LXIII (1961), p. 976-88. Se litteraturlisten i (12).
- (8) Some Social Determinants of Verbal Behavior by J.-P. Blom and John J. Gumperz (Univ. of California, Berkeley) 1966.
- (9) Meddelanden från Forskningsgruppen för talsyntax, Lund 1966-71. Studier i tillämpad nordisk språkvetenskap, Lund 1970 ff. Nr. 1-7. Meddelanden från avdelingen för tillämpad nordisk språkvetenskap. 1970 ff. 1-6.
- (10) Blandt de mange introduktioner er den bedste Norman Denison: Sociolinguistics i Times Literary Supplement, 23.7.70, p. 829-30, da den rummer synspunkter, mere end projektreferater.
- (11) "These methodological and terminological preliminaries have still seemed necessary today, but one may perhaps legitimately hope that at any future colloquium in Europe on a sociological theme they will have become superfluous." Norman Denison i Sociolinguistic Aspects of Plurilingualism Atti, Rome, 1969, p. 5.

- (12) Joshua A. Fishman: Sociolinguistics. A Brief Introduction. Rowley, Mass. 1970. 126 pp. Særtryk af et afsnit fra Social Psychology: An Introduction edited by Kurt Back, 1971.
- (13) Ulf Hannerz: Language Variation and Social Relationships. Studia Linguistica, 3, 1970, p. 1-24.
- (14) (10), p. 829.
- (15) Dell Hymes: The Ethnography of Speaking. Readings in the Sociology of Language ed. by Joshua A. Fishman, Haag 1968, p. 99-138.
- (16) (15), p. 120 og henvisninger derfra.
- (17) F.ex. M.A.K. Halliday, Angus McIntosh and Peter Stevens: The Linguistic Sciences and Language Teaching, London 1964 (1968) p. 87ff (dette afsnit er genoptrykt i Readings ed. by Fishman (15) p. 139-169) og (10), p. 830.
- (18) NYS, 2, København 1970, p. 41-108.
- (19) (12), p. 54.
- (20) (11), p. 1 og Halliday et al. (17) p. 77ff.
- (21) Uriel Weinreich: Languages in Contact. New York, 1953.
- (22) Halliday et al. (17), p. 78.
- (23) Norman Denison: Some observations on language variety and plurilingualism. A.S.A. Conference - Sussex 1969. Printed report, London 1971.
- (24) (13), p. 6.
- (25) New Horizons in Linguistics ed. by John Lyons, London 1970, p. 287-301, MBL: Om sproglige gruppenormer. Folkmålsstudier, Helsingfors 1971.
- (26) En introduktion til Bernsteins teorier med henvisninger findes i Karen Lisbeth Geisler: Miljøbetingede sprogformer. Dansk pædagogisk tidsskrift, nr. 1, 1971, p. 1-11.
- (27) William Labov: The Reflection of Social Processes in Linguistic Structures. Readings in the Sociology of Language, p. 240-251.
- (28) A.D. Grimshaw: Directions for Research in Sociolinguistics: Suggestions of a Nonlinguist Sociologist. Explorations in Sociolinguistics, Bloomington, 1966, p. 191-204.
- (29) New Horizons (25): Pride: Sociolinguistics.
- (30) Projektoversigter findes mange steder, f.eks. (10), (12), og (29).

- (31) (13), p. 5.
- (32) p. 23.
- (33) Uriel Weinreich: (21) og "Is a Structural Dialectology Possible?" Readings in the Sociology of Language, p. 305-319.
William G. Moulton: Structural dialectology. Language 44, 1968 p. 451-66.
- (34) Se f.ex. Marvin D. Loflin: "Negro Nonstandard and Standard English: Same or Different Deep Structure?" CAL, Washington, D.C. 1970.
- (35) (17), p. 94.
- (36) (15), p. 102.
- (37) W.J. Samarin: Field Linguistics. A Guide to Linguistic Field Work, New York, 1967. Almen introduktion: Buford H. Junker: Field Work. An Introduction to the social Sciences. Chicago 1960 og (38).
- (38) Muzafer Sherif: Studying Behavior in Groups. Readings on the sociology of small groups ed. by Mills & Rosenberg, 1970, p. 94-103.
- (39) Ulf Hannerz: Soulside, Stockholm 1969 (disputats) og Denison (23).
- (40) William Labov: Hypercorrection by the Lower Middle Class as a Factor in Linguistic Change. Sociolinguistics ed by W. Bright, Haag 1966. p. 84-102.
- (41) (25), (10) o. a.
- (42) John Lyons. Chomsky, London 1970, da. overs. 1971.
- (43) (25), p. 287.
- (44) (12), p. 12-13, (15), p. 131.